

דוד שואג בקול

הרב שמואל חסידה שליט"א

הקיץ גווע. רוחות הערב הקרירות מניעות את עלוות האילן, ומעבירות צמרמורת בצמרתו. רעד קל, איוושה חרישית, לחש עמום: אלול.

כמרגל, כסוכן חרש, מתדפק לו אלול בשערי הלב. אינו נוקש בחזקה, קולו חרישי, מנסה בעקשנות להתגבר על התעלמותו, קורא בשמנו פעם ופעמיים, ואינו נכנע, יש לו חדשות בשבילנו, הוא מנסה להסב את תשומת לבנו, הוא רוצה להזהיר, הוא לוחש לנו מלים עטופות רמזים, ומקווה שנתרמו. הוא פולט משהו על מרעים המתקרבים, על מחנה מתפרס, על מלחמה, על יום רעה, על אויבים, על אבי ואמי עזבוני.

אלול, אלול, למי יש, והיכן נמצא זמן בשבילך? האם מצב רוחנו מתאים, כדי לקבל פניך? אלול, אלול, אולי תבוא מחר, אולי בשבוע הבא? בדיוק היום? ואלול, אינו נכנע. הוא ממשיך לכרסם בצפונות הלב. הוא אינו נכנע, שליח הוא, העושה שליחותו, אין הוא מתרשם מן הלב הטיפש והנשחץ שזדונות השיאוהו. אין הוא נרתע. הוא ממשיך להעיק, הוא ממשיך להקיש. דודי - לי, מבקש את אני - לדודי.

דודי לי, ממכון שבתו מביט על תנועות הצבא הנפרש על גבולותינו. דודי לי, זוכר את אגל הדמעה הבודד שהטפנו אשתקד, שעה שהושיט לנו ידו ברגע האחרון, ברגע כמימריה שביין "אתה נותן יד לפושעים" ל"ה' הוא האלוקים". דודי - לי, רוצה למנוע אסון, והוא נחפז. מדלג על ההרים מקפץ על הגבעות, הנה הוא בא. הוא כבר נמצא, קרוב - ככל אשר אפשר.

קרוב. "מאחורי העמוד" - בלשון חז"ל. מאחורי כל דבר העומד בדרכנו. מאחורי כל עשייה, מאחורי כל דבר אשר באמצעותו אנו מסתתרים מדודי-לי. ודודי לי, אינו נואש. "קומי אורי", הוא לוחש מתוך ההפטרות של ז' דנחמתא. "התעוררי התעוררי, קומי ירושלים", הוא מנסה לעודדנו, ואין קול. "בכל צרתם לו צר", הוא מבקש להזכירנו, ואין עונה. עד אשר נשמעת שאגת "שובה ישראל" אריה ישאג מי לא יירא.

אלול, מדוע דווקא היום? מדוע אתה מפתיע אותנו תמיד, כששעתינו אינה פנויה? כשאנו כה ממהרים, כשאנו נחפזים, כשאנו רצים. - לאן, שואל אלול, בביישנות. לאן אתם נחפזים? - לאן? אנו תמהים על בורותו, - ל... ל... ל... ל...

- לאן? מתעקש אלול, מסרב לבלוע את גמגומינו, לאן? - לאן, אנו מהססים דקה ארוכה, ומנסים להיזכר. ואנו נזכרים. סליחה, אנו איננו ממהרים לאיזה שהוא מקום. אנו בורחים, אנו, אנו נחפזים, נמלטים על נפשנו. ממי, מי הרודף אתכם, ממשיך אלול בטורדנותו. ואנו משפילים עינינו. לא נעים לענות. אבל הוא לוחץ, לוחץ בעצמה על כל מיתרי הלב, ובלחש אנו עונים לו: - ממך... -

אלא שאז בתום הויכוח המייגע, כבר קצת מאוחר. השעון היהודי מצלצל כבר חצות. הקדיש המחריד של "במוצאי מנוחה" מוצא אותנו "חלים כמבכירה מעברת משאך".

"הנשמה לך והגוף שלך", אוחזים זה בזה, מפרפרים - ומנסים למצוא ארוכה, להקיש נואשות על שערי החיים, והעלבון צורב... חוסה על עמלך, לוחשים מחנות "אני לדודי", צפה בעלבון אנוחים, תמוכים עליך ובך מתאחים... כי על רחמיך הרבים אנו בטוחים...

אנו בטוחים, אולי קצת יותר מדי. אולי לא הבנו נכון את יסודות האמונה והבטחון, שהנחילנו אבותינו. לזאת, מסתובב לאחורונה, מידוענו אלול, אנה ושוב, וקולו אובד במדבר. הוא מנסה להשיגנו, הוא רודף כל עוד נפשו בו, אבל אנו בדור חדש. פיתחנו אמצעי בריחה מתוחכמים. מה יהיה? דואג "דודי לי" בקול, ואנו משיבים לו, מרחוק, בעיצומה של דהרתנו: יהיה טוב.

הימים הנוראים, זכור ברית ושלוש עשרה מידות, ה"רעיא מהימנא" של התקיעות, ומפטיר יונה - מביטים אלינו מרחוק. לא כמו שהביטו אל אבותנו, לא כמו שכבשו את הלב היהודי לפנים, וטלטלוהו טלטלה עזה. נדם הרעם, שפילח את בית הורי הורינו, בגווע הקיץ.

דעכה, נעלמה מאתנו התדהמה של "זוחלים ורועדים מיום בואך" שהרעידה גם את סנפירי הדגים בנהרות. האלם הצובט של "איך נפתח פה לפניך דר מתוחים". שקטו צירי הלידה, של שנה חדשה, שבקעו מחלונות היהדות, מרגע השמע

צבא

לעילוי נשמת

הרב אלטר אהרן יצחק

הרשקוביץ זצ"ל

י"ז בטבת תשע"ו

עלות העלוין לשבת

200 ₪ בלבד

בנק דיסקונט סניף 56

חשבון 215973

ע"ש: SHCH office

אסמכתא למייל:

Shuly3910@gmail.com

הפצה: אלעד, חדרה, נתניה,
בני ברק, פתח תקווה, רחובות,
מודיעין עילית ואחיסמך

העלוין נתרם השבת

לעילוי נשמת הרב הצדיק

רבי אברהם יחיאל ב"ר יוסף חיים פיש זצוק"ל

נלב"ע ב"ג לחודש אלול תשנ"ח

התפילה של "שבת מברכין", "שתחדש עלינו" האחרונה בשנה. הצלילים וצקון הלחש על "חיים שיש בהם יראת שמים ויראת חטא, חיים שתהא בנו אהבת תורה ויראת שמים", מצרכי היסוד המבוקשים ביותר בעונה זו של השנה, שבהם מילאו הורינו את סל הקניות לקראת הימים הנוראים - איה הם?

מרחוק. מרחוק ה' נראה אלינו. הרצון האלוקי, המורעף עלינו בימי הרחמים והרצון, אינו מוצא תלמים בלבנו וזרעים להצמיח. הימין הפשוטה, אינה זוכה לתשומת הלב הראויה.

מה נוראה היד, היד הרושמת, שאינה מוחקת שטרי-חוב, למי שלא דאג להאריך את זמן הפרעון. למי שאינו עושה מאמץ רציני לפרוע. לפרוע חלקית, לפרוע משהו, מחובות העבר. החוק האלוקי, אשר עם כל סבלנותו, עם כל י"ג המדות שבהם הוא מווסת, מגיע ח"ו אי פעם למיצוי הדין.

כמה טוב לה לציפור, בינות לגרגירי החיטה, איזה אושר נסוך על פניה, בראותה את ערימת המזונות המוטלת לרגליה. אבל, אבל, רגליה. רגליה, אין היא יודעת, כבר לכודות...

הישאג אריה ביער, וטרף אין לו? היתן כפיר קולו ממעונתו בלתי אם לכד? התפול צפור על פח הארץ, ומוקש אין לה? היעלה פח מן האדמה, ולכוד לא ילכוד? אם יתקע שופר בעיר, ועם לא יחרדו? (עמוס ג').

אם יתקע שופר בעיר, ועם לא יחרדו?

אלול! אלול! ראיית כבר ימים יפים מאלה. זכית כבר לקבלת פנים ולהכנסת אורחים נלבבת יותר, מזו שלנו. אולי, משום שהורינו ידעו גם את פניך האחרות. אולי, משום שהיטיבו לקלוט את חזונו הנבואי של עמוס, אשר בטרם שאל את צרור השאלות המנויות לעיל, שאל גם: הילכו שנים יחידו בלתי אם נועדו? ולמי שאינו מבין, מי הם השנים, רומז הנביא, בפסוק המקדים: "רק אתכם ידעתי מכל משפחות האדמה, על כן אפקוד עליכם את כל עוונותיכם". השניים של "אני לדודי ודודי לי", עם ואלוקי, שהליכתם יחד אינה מבטיחה רק שובה ונחת, אלא גם ח"ו - פקידת עוונות.

כאשר מושטת הימין לשלום, והיא נדחית ח"ו. כאשר שבים הרחמים והרצון, כלעומת שבאו, כאשר אין הם מוצאים הד בליבנו, מה גדול העלבון... מה יכול ח"ו להרעידנו, זולת העונש.

עוצמתם של הימים הנוראים היא הנותנת. היא הדורשת את ירח הימים של אלול (ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים), את שלושים ימי החסד, היא המדברת בקולו השקט והנינוח של אלול. היא המשלחת רוח סתיו קרירה, כדי להעביר צמרמורת בלבבות. היא הבוקעת מקולו של שופר אלול. היא המבקשת בכל לשון, להזהירנו שניטיב לשפר את חזוננו. היא המזכירה כי אנו עומדים בשער המלך, וכי אין לבוא אל שער המלך בלבוש שק.

ימים גדולים, באים לקראתנו, ימי מלכות. ימים שבהם נבלעים עסקי היחיד בבעיות הכלל. ימים שבהם נתונים מעיינינו כולם להתגלות מלכות ה' בעולמו, לשלום כל המעשים והברואים. ימים, שבהם נהגה ונתחנן על "שמחה לארצך וששון לעירך, וצמיחת קרן... ועריכת נר..."

האור של "לדוד ה' אורי וישעי", כבר הוצת. אין הוא רק האור של "כי יצפנני בסכו" הוא גם האור של "נאום ה', אשר אור לו בציון, ותנור לו בירושלים" (ישעי ל"א ט'). ובתרגום "דזיהור ליה בציון לעבדי אורייתא, ותנור בעיר ליה דאשא בירושלים לדעברו

על מימריה", אור עולם למקיימי התורה, ותנור בוער באש לעוברי רצונו.

בטרם נלך לחדש את המלוכה. בטרם נלך אל "חגיגת הקניות וההבטחות" הגדולה, של הימים הנוראים, עלינו להתמסר לפרעון החובות הקטנים של השנה החולפת. עלינו לנסות ולפרוע... עוד שעה של רצינות. עוד שעה יפה מכל חיי העולם הבא. עוד שעה של תורה, עוד שעה של תפילה, עוד פרוטה של צדקה. עוד עמדה נכבשת במאבק על הלב... הלב הנטוי בין שני הפסוקים של "ומל ה' את לבבך ואת לבב זרעך" ושל "כי אני הכבדתי את לבו ואת לב עבדיו".

כאשר נהיה אמונים על פריעת חובנו, ניאמן גם על האוצר הגדול של "אשראי" אשר, אנו זקוקים לו, בימים הנוראים הבאים לקראתנו לחיים טובים ולשלום.

איך אפשר לא להאמין?!?!

הגאון רבי אלעזר מנחם מן שך זצוק"ל

האדם יכול לקנות בטבעו הכרה בבורא על ידי התבוננות, הנה ישנו הבדל יסודי בין האדם לשאר בעלי חיים. אמנם גם בבעלי חיים יש חכמה, כמו שחז"ל אומרים (עירובין ק): אלמלא ניתנה תורה היינו למדים צניעות מחתול, גזל מנמלה, עריות מיונה ודרך ארץ מתרנגול, כי הכל בחכמה גדולה, אך יש הבדל והפרש גדול בין אדם לבעלי חיים, אצל בעלי חיים כל מעשה הוא טבעי, הם אינם יכולים לעשות אחרת מטבעם, טבע הנמלה הוא לאסוף את החיטים, לחתול, ליונה ולתרנגול יש את הטבעים שלהם, אין הם יכולים לפעול אחרת, ואינם עושים אחרת. אך לאדם יש חכמה רבה יותר, ומכח חכמתו הוא יכול לבחור אם לעשות או שלא לעשות. ומעתה עלינו להבין את זעקת הנביא (ישעיה א ג) "ידע שור קונוה וחמור אבוס בעליו, ישראל לא ידע עמי לא התבונן".

וצריך ביאור מה תביעה היא זו, הלא השור מכיר באופן טבעי את קונוה, הוא מוכרח לעשות זאת, זה נעשה ללא חכמה והבנה, באופן טבעי, וכן החמור מכיר אבוס בעליו באופן טבעי, אבל האדם, שידעית ה' תלויה בבחירתו ואינה מוטבעת בו, איך אפשר להשוותו לשור היודע את קונוהו? והביאור הוא, כי אף האדם ניחון משמים בחכמה גדולה, ויש לו ללמוד שהגם חכמתו תהיה בטבעו, כי אם אך יתבונן בחכמתו, ידע ויכיר את קונו, ויבין שמציאותו יתברך מוכרחת עד שלא יתכן כלל להיות אחרת. וזו היא תביעת הנביא מישראל, כי גם הם יכולים בנקל לידע את קונם, ולא נדרש מהם אלא אך ורק לחשוב ולהתבונן בבריאה, ומתוך ההתבוננות יהיו מוכרחים להגיע לאמונה בבורא העולם. גם הם יגיעו למצב של הכרח והכרה טבעית ככל הברואים, אבל רק לאחר התבוננות.

הנהגת ה' והשגחתו ניכרת בבריאה, והבחירה היא אם יתבונן חכמת הבריאה גדולה ונפלאה היא עד מאד. הנה הקב"ה אמר לאיוב (איוב לט א) הידעת עת לדת יעלי סלע, חלל אילות תשמר", ואמרו חז"ל (ב"ב טז). יעלה זו אכזרית על בניה, בשעה שכורעת ללדת עולה לראש ההר, כדי שיפול ממנה וימות, ואני מזמין לה נשר שמקבלו בכנפיו ומניחו לפניה, ואלמלי מקדים רגע אחד או מאחר רגע אחד מיד מת... אילה זו רחמה צר, בשעה שכורעת ללדת אני מזמין לה דרקון שמכישה בבית הרחם ומתרפה ויולדת, ואלמלי מקדים רגע אחד או מאחר רגע

אחד, מיד מתה. כאשר האדם יתבונן בזה, הוא יגיע בהכרח לאמונה החזקה ביותר, להכרה שיש בורא עולם, שיש מנהיג.

הבה נתבונן, וכי מעצמו בא הנשר בדיוק באותו רגע בו יש צורך להציל את הולד של היעלה?! וכי מעצמו בא הנחש להכיש את האילה בדיוק בשעת לידתה כדי שתוכל ללדת?! האם אין זה מוכיח שיש מנהיג לעולם שמסדר את הכל בדיוק נפלא?! הרי אם הנשר לא יבא ברגע המדויק, הולד לא ינצל, אם הנחש יקדים רגע או יאחר רגע, הולד לא יצא לאויר העולם, ובדיוק באותו רגע בא הנחש ומכיש את האילה, הרחם מתרחב והולד יוצא.

כמה ניסים גלויים רואה האדם בחכמת הבריאה, שבהכרח הם מביאים להכרה בבורא עולם! אמנם יש בחירה שלא להאמין, אבל ההתבוננות מכריחה להאמין. כשם שהשור והחמור מוכרחים, השור יודע את קונוהו והחמור מכיר אבוס בעליו מטבעו, ללא טעם, כך התבוננות והבנה מביאים בהכרח לאמונה. וכי אין האדם רואה בהכרח שיש בורא עולם? אמנם יש לאדם בחירה ויכול הוא שלא להאמין, אך האם יתכן שלא להאמין? הרי אתה רואה בורא עולם! האם העובדה שיש אפשרות וברירה שלא להאמין מהווה חסרון? אדרבה, זו היא מעלה יתירה, שניתנה לך הבחירה להגיע לזה.

ולכן צועק הנביא "ידע שור קונוהו וחמור אבוס בעליו, ישראל לא ידע, עמי לא התבונן", כי מדוע תכחיש את המציאות הנראית לעינים? האם יש לאדם תירוץ על היעל ועל האילה, האם יש לו הסבר אחר כיצד נעשה הדבר? אדרבה, נסה למצוא הסבר טבעי! בוא וראה כיצד הנחש מגיע ומכיש בדיוק ברגע בו צריך להרחיב את הרחם, וכיצד הנשר מגיע ברגע יציאת הולד ומקבלו ומצילו.

האם בר דעת יכול להכחיש את הנהגת השי"ת? יש מן הכופרים שאומרים שאמנם הקב"ה ברא את העולם, אך כבר אינו משגיח עליו, ואמר לשמש שהיא תאיר, והארץ תפעל בכוחה, והכוכבים יעשו את שלהם, כפי שיש אדם שבנה מפעל ענק ואין באפשרותו לפקח על כולו, וממנה תחתיו מנהלים נוספים שכל אחד ינהל חלק מן המפעל, וזוהי כפירה! שעת הלידה של היעלה מכחישתם, שברגע שהיא יולדת בא הנשר ומקבל את הולד בכנפיו, והוא רק מפני שברגע זה שולח אותו הקב"ה, וכך כאשר אני מרים את ידי ברגע זה הוא רק מחמת שהקב"ה מרים אותה כעת.

מידת האמת כדרך להשגת האמונה

הגאון רבי יחזקאל לוויןשטיין זצוק"ל

הנה מחויבים לנו לקרוא קריאת שמע פעמיים בכל יום, והוא יסוד קבלת עול מלכות שמים, וראה בארחות חיים להרא"ש (פסקא כד) שביאר מהותה של המצווה, לאהוב את ד' בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך, ותחשוב באמריך את ד' אלוקיך וגו' למסור גופך וממונך על קדושתו ובזה תקיים בעצמך דברי המשורר כי עליך הורגנו כל היום. יתבונן נא כל אחד ואחד במצבו ויאמר האם יש לו קשר ושאיכות בהרגשות אלו, והלא רק פיו ושפתיו דוברים זאת ואילו במחשבתו ורעיונותיו רחוק הוא מאוד מכל זאת, נמצא כי פיו דובר שקרים שהרי אם פיו ולבו שוים.

ובאמת יפלא הוא שהנה אף שהאדם רחוק הוא מהאמת מכל מקום שקר גס נמנע מלהוציא פיו. ובשעה שמוציא דבר שקר מפיו חש ומרגיש בעצמו

כי אומר שקר, ואילו בעינינים הנוגעים לעבודתו הרוחנית דובר הוא תמיד שקרים ודברים שאינם נכונים ואינו חש ומרגיש כלל כי דבר שקר בפיו.

וכן יש להתבונן בכל מהלך חיינו ועבודתינו. הנה בתחילתו של יום מברכים אנו ברכת השחר "שלא עשני גוי" "ולא עשני עבד" "ולא עשני אשה", והיינו שמודים אנו להשי"ת על שנתחייבנו בקיום מצותיו ולא נפטרנו מהם כעכו"ם, ואך יותר חויבנו בכל המצוות ולא רק כנשים ועבדים הפטורים מקיום המצוות עשה שהזמן גרמא, ואילו כל היום כולו איננו משתדלים כלל בקיום המצוות וכמו למשא נחשבו עלינו. הנה מברכים אנו ברכת "פוקח עורים" וכוונתו שמודים ומשבחים אנו להעזי"ת על שהראיה המסורה בידו ניתנו לנו מאתו יתברך. ואילו בשעה שאדם חש בעיניו הולך הוא לרופא לבקש רפואה ואינו פונה להשי"ת שהראיה בידו, וכן בשאר הברכות, נמצא כי בשקר אנו מסובבים כל ימינו. ושוב יפלא כ"ז מדוע איננו חשים כלל כי מתנהגים אנו בשקר?!

אך באמת יתכן שהסיבה לכ"ז נובעת מחסרון אמונה. שאיננו יודעים ומאמינים שבשעת עמידתנו בתפילה עומדים אנו לפניו ומבקשים מאתו יתברך, ולכן נקל הוא בעינינו לומר דברים רחוקים מאוד מלבבנו. שרק כאשר אדם עומד לפני חבירו ומבקש ממנו, יבוש לומר דברי שקר. ולא יבטיח לחבירו דבר ואח"כ לא יקיימו. אך כאשר אדם עומד בפני עצמו ואינו מבטיח לאחר מאומה והוא עצמו לא יבוש כלל לומר דברי שקר שאינו חש כלל כי שקר בפיו שהרי לא כיזב לאחר כלל, ובפרט לו ידע שהקב"ה שומע כל אשר בפיו ויודע מה שמסתתר במחשבתו והקב"ה בעצמו מרגיש כי כל דבריו אינם אלא מן השפה ולחוץ ולבו כל עמו בוודאי ימנע עצמו מאמירת שקר בפניו, והיינו דכתיב "קרוב אתה בפיהם ורחוק מכליותיהם" (ירמיה), שהרשע שמאמין בעונשי ה' ובשרשי האמונה וחוטא מפני תאוותו יש תקוה שיתחרט אח"כ על מעשיו, אבל מאחר שאתה רחוק מכליותיהם ואין מאמינים בך כלל אין תקוה שישוּבו (מלבים שם).

וכדי להגיע למידה זו שעל האדם בעומדו בתפילה יודע שעומד הוא לפני מלך מלכי המלכים, וכל ניע וכל הגה היוצא מפיו ומרעיונו יודע ומרגיש את הקב"ה, זה רק על ידי לימוד המוסר וללא מוסר לא יגיע למצב זה. אמנם מן האמת היה לדעת כי זה העיקר הראשון הנדרש מן האדם, אך מכיון שנתרחקנו מן האמת ונעלמו מאתנו כל יסודי הדת לכן נראה זאת כמוסר וחסידות, הנה הבטיחנו הקב"ה "כי לא תשכח מפי זרעו" והיינו שהבטיח הקב"ה שלא תשכח תורה מישראל, ולדאבוננו נמצאים אנו עתה במדרגה זו שכל יסודות התורה וחובות האדם בעולמו נעלמו מאתנו, וכל התורה והמצוות שאנו מחזיקים בהם הם רק מכח הבטחת השי"ת כי לא תשכח מפי זרעו, ולכן יסודות רבים ועיקרים ראשונים מחיובי האדם נראים בעינינו שאינם אלא מוסר וחסידות ורק הבטחת השי"ת היא המחזקת אותנו במקצת ידיעתנו את התורה.

התפילה, יסוד הבריאה

הגאון רבי ירוחם ליבוֹבִיץ' זצוק"ל

בגשמיות רואים כי ישנם "אמצעים" בכל סעודה - הלחם, לא ימצא שום סעודה שהשתמשות בהם אינה תדירה, שאין צורך להשתמש בו ויש והוא השימוש העיקרי, "זאקחה פת לחם וסעדו לבבכם"

(בראשית יח, ה) - סעידת־הלב הוא רק בלחם. ברוחניות רואים כי ה"אמצעי" הוא תפילה, ומשתמשים באמצעי זה בתדירות רבה - הלא אין שום מעשה בתורה, שהדרך להוצאתו־לפועל לא היתה ע"י ההשתמשות גם ב"אמצעי"־זה, - ובלא־זה לא התחיל כלום!

שרה־אמנו ע"ה, ברצותה שממנה יהיה נבנה בנין כללי־ישראל, ועשתה לזה עצות שונות, והשתמשה באמצעים שונים, עד אשר אפילו נתנה את הגר שפחתה לאברהם, "אולי אבנה ממנה" (בראשית טז, ב), - אמנם, עס־כל־זה, את האמצעי של תפילה לא זנחה. וכן כשרצו האמהות לבנות את השבטים, פנו אל כל אמצעי ששייך, כדי שיהיו נולדים מהם, נתנו את בלהה וזלפה ליעקב (בראשית ל, ג'ט), וגם השתמשו ב'אמצעי' של דודאים (שם ל, יד), כי מסתמא הוא אמצעי שמועיל, - ועס־כל־זה לא זנחו את ה"אמצעי" שנקרא תפילה, "נפתולי אלוקים נפתלתי" ונו' (שם ל, ח). וכן כשהיו השבטים צריכים לרדת למצרים, אמר להם יעקב (שם מג, יא) אם־כן אפוא קחו עמכם אמצעים שונים, ולסוף איתא בחז"ל (רש"י שם מג, יד) שאמר: מעתה אינכם חסרים כלום, אלא תפילה, ונעמד להתפלל עליהם. גם ביציאת־מצרים, אשר הרי היו מוכנים שם איזה אמצעים, ולכאורה הרי היה די בהבטחת הקב"ה, אשר הוא הרי 'שומר הבטחתו', והיתה גם כן זכות אבות - אשר זה בוודאי אמצעי טוב ומועיל, כמש"כ (שמות ב, כד) "ויזכור אלקים את בריתו את אברהם את יצחק ואת יעקב", - אף־על־פי־כן, עם ה"אמצעי" של תפילה היה מוכרח להשתמש, "וישמע א' את נאקתם" (שם).

ואם ח"ו האמצעי של תפילה לא היה נעשה, לא היתה כלל יציאת־מצרים, כמו שמבאר שם (ב, כה) הרמב"ן, כי אע"פ שנשלם הזמן שנגזר עליהם, לא היו ראויים להיגאל וכו', אלא מפני הצעקה קיבל תפילתם ברחמיו. כאשר היתה להם גם זכות־אבות וגם תפילה, רק מכח זה יכול היה להיות יציאת־מצרים.

הנה בששת הימים אשר ברא הרבש"ע את הבריאה, והלא ברא אותה, ולבסוף כתוב (כראשית ב, ה) "כי לא המטיר ד' אלקים על הארץ, ואדם אין לעבוד את האדמה", ואחז"ל (מובא ברש"י שם) מה טעם לא המטיר, לפי שאדם אין לעבוד וכו', ואין מכיר בטובתם של נשמים להתפלל עליהם. כל הבריאה מוכנת, רק אין מי שיכה בפטיש, נצרך היה לו כביכול להקב"ה שיהיה נמצא "מתפלל", ובלא־זה הבריאה לא נעה במאומה, - זהו כוחו של ה"אמצעי" שנקרא "תפילה"!

כתוב בחז"ל (תנחומא כ"תבוא א) צפה משה ברוח־הקודש וראה שבית המקדש עתיד ליחרב (ולא יהיו קרבנות כלל), עמד והתקין לישראל שיהיו מתפללין ג' פעמים בכל יום, לפי שחביבה תפלה לפני הקב"ה מכל מעשים טובים ומכל הקרבנות. וכך שנגזר על משה־רבינו שלא יכנס לארץ, תיכף נעמד להתפלל! משה־רבינו היו לו די אמצעים להגיש, אך יודע היה, כי מבלי האמצעי של תפלה, לא יוכל לבטל הגזירה, עד שמנעו הקב"ה מלפעול עם אמצעי זה.

אגב יש להתפעל, שכאשר המשנה (ב"ק ב.) מבקשת להוציא בלשונה מה שיבטא את התואר "אדם", מוציאה אותו בלשון "מבעה", מלשון (ישעיה כא, יב) "אם תבעיון בעיו" (שם ג:)- בלשון 'מתפלל!' הרי לכאורה יכלו לצינו בתוארים אחרים, "חכם" וכדו', ואעפ"כ מציירים אותו בציור של "מתפלל", רואים

אנו שזהו האמצעי במהות־האדם המשובח מכל שאר האמצעים.

זהו מה שאמרו חז"ל (ראש־השנה טז): "כל שנה שרשה בתחילתה, מתעשרת בסופה", ופירש"י, שרשה בתחילתה, שישראל עושין עצמן רשים בראש־השנה לדבר תחנונים ותפלה". "רשה בתחילתה", - הכל תלוי אם רק ישנה תפלה! - צריכים אנו להאמין בזה ולהכיר, כי אין לנו שום דבר, אם לא בתפילה ורחמים.

שיעור באמונה וביטחון

ר' יעקב רייניץ שיח'

שמעתי מיהודי שביקש לשמור על עילום שמו, ויש בו כדי חיזוק עצום לכל מי שבחסדי שמים מארס ומחתן את ילדיו.

אותו יהודי מספר כי בהיותו בחור מבוגר, התעניין - רגע לפני שנסגר השידוך שלו, על סכומי הכסף שהתחייבו הוריו והורי כלתו המיועדת. אביו סיפר לו כי סוכם שאבי הכלה ייתן 15 אלף דולר, והוא ישלים את כל הסכום לדירה. מדובר בימים בהם שווי דירה בפריפריה עמד על כ-100 אלף דולר.

"בו במקום הבעתי את התנגדותי", הוא מספר ומנמק זאת בכך שאביו היה יהודי שכל כולו תורה ומעולם לא עסק במסחר כך שבדרך הטבע אין סיכוי שיעמוד בסיכום ויגייס כזה סכום עצום מבלי שחלילה ילקה בלבו.

"כשפוסק הדור מרן הגאון רבי שלמה זלמן אויערבאך זצ"ל עמד לסגור את השידוך של בנו הגאון רבי אברהם דוב זצוק"ל עב"ג בתו של הגאון רבי אשר זאב ורנר זצ"ל רבה של טבריה, פנה הרב ורנר להגרש"ז ואמר לו: 'מחותן, בעת נישואי הצאצאים יורד צינור מיוחד של שפע, האם אתה מעוניין שזה יעבור דרכי או דרכך או חצי חצי כנהוג?'

"הגרש"ז שהיה מופתע מהפניה הזאת, והיות והמצב הכספי בביתו היה דחוק, הסכים לכך שהשפע יעבור דרך המחותן, ואכן הרב ורנר לקח על עצמו את כל ההוצאות. לימים שח מרן הגרש"ז: 'מחותני הרב ורנר עמד בכל ההתחייבויות עד תום ועוד לפני החתונה הכל שולם! הכסף הגיע אליו בדרכים מיוחדות ובסיעתא דשמיא מופלאה'.

"ואילו אצלי, המשיך הגרש"ז, 'שלא היה לי את צינור השפע המיוחד - היה לי באותה חתונה קושי גדול מאוד וחריג לשלם לעצמי את ההוצאות השונות כמו מלבושי המחותנים, אחים ואחיות בבית, נסיעה לחתונה... תמיד היה לי יותר קל ואילו הפעם ראיתי בחוש שאין לי את צינור השפע'. סיים הגרש"ז והפטיר: 'כל ימי אני מצטער שראיתי את האמונה הפשוטה והטהורה של מחותני ולא קפצתי לעגלה יחד איתו'."

או אז, אמר האב לבנו, כי לאחר שהתייעץ עם רבו, הרי שהוא מאמין באמונה שלימה שכל התחייבות שהוא מתחייב - הקב"ה יעזור לו וישלח לו מה וכמה שנצרך. "האם הנך מעכב בעדי את הצינור ואת האמונה הזאת?", תהה האבא, ובנו לא יכל לעמוד מנגד והשידוך נסגר.

"מן המותר לציין", מוסיף הבן: "כי כל ההתחייבויות שולמו עד תום ואף מעבר. בלי לחץ ומתחים, ממש ראו ישועות אחד אחרי השני שעל זה לבד אפשר לכתוב ספר. זה היה עבורי שיעור טוב באמונה ובטחון לכל החיים."

מבואר שקידוש הלבנה הוא ענין גדול ונורא, כקבלת פני השכינה. (שו"ע, או"ח, תכ"ו)
סוף זמן קידוש לבנה: ליל שני, ט"ו אלול.